

Събиране на доказателства

РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1206/2001 относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела

Серия казуси¹

Проф. Д-р Щефан Хубер, магистър по право, Университет Тюбинген, Германия

Съдържание

A.	Въпроси	2
I.	Начален сценарий	2
II.	Казус „Показания на вещи лица”	2
III.	Казус „Разпит на свидетели”	2
IV.	Казус „Представяне на документи”	3
B.	Методически съвети	3
I.	Обща идея и основни теми	3
II.	Работни групи и структура на семинара	4
III.	Допълнителни материали	5
IV.	Нови достижения	5
C.	Отговори	6
I.	Начален сценарий	6
II.	Казус „Показания на вещи лица”	7
III.	Казус „Разпит на свидетели”	11
IV.	Казус „Представяне на документи”	15
D.	Приложение	17
I.	Начален сценарий	17
II.	Казус „Показания на вещи лица”	17
III.	Казус „Разпит на свидетели”	18
IV.	Казус „Представяне на документи”	19

Съфинансирано от Програма „Правосъдие 2014-2020” на Европейския съюз.

¹ Разработено в рамките на проект „По-добро прилагане на европейските трансгранични процедури: правно и езиково обучение за магистрати в Европа“, Номер на договора за безвъзмездна помощ: 806998

Събиране на доказателства

А. Въпроси

І. Начален сценарий

Съд на държавата, където се провежда семинара, решава да разпита три лица като свидетели: А, Б и В. А живее в Ирландия, Б в Дания, а В в Полша.

Въпрос: Съществува ли транснационален инструмент, който може да е полезен?

Забележка за обучаващите: Ако семинарът се провежда в Дания, Ирландия или Полша, сценарият трябва да бъде адаптиран и сезираният съд да бъде в една от другите държави членки.

ІІ. Казус „Показания на вещи лица”

Съд в държава членка 1 назначава вещо лице. За да изготви заключението си, вещото лице трябва да проучи строителна площадка в държава членка 2.

Въпрос 1: Съдът длъжен ли е да приложи Регламента за събиране на доказателства?

Въпрос 2: Как следва да процедира съдът, ако собственикът на строителната площадка отказва да съдейства?

ІІІ. Казус „Разпит на свидетели”

Съд в държава членка 1 решава да разпита г-н Y като свидетел. Г-н Y е с местоживееене в държава членка 2.

Въпрос 1: Как може да процедира съдът? Обсъдете критериите за вземане на решение относно това какъв начин да се избере.

Въпрос 2: Тъй като г-н Y не желае да сътрудничи, съдът на държава членка 1 решава да поиска от съдилищата на държава членка 2 да разпитат г-н Y като свидетел в съответствие с правилата на Регламента за събиране на доказателства. Замоленият съд иска заплащане на разноските на свидетеля, които се дължат съгласно процедурните правила на държава членка 2. Молещият съд длъжен ли е да извърши такова плащане под формата на аванс или на възстановяване на по-късен етап от производството?

Събиране на доказателства

Въпрос 3: Пред замоления съд в държава членка 2 г-н Y се позовава на своето право да откаже да даде свидетелски показания съгласно процесуалното законодателство на държава членка 1. В държава членка 2 такова право не съществува. Как трябва да постъпи замоленият съд в държава членка 2?

Въпрос 4: В крайна сметка се оказва, че дори съгласно процесуалното законодателство на държава членка 1 г-н Y няма право на отказ от даване на показания. Тъй като начинът на провеждане на разпит на свидетели в държава членка 2 е много различен от този, практикуван в съдилищата на държава членка 1, възниква въпросът дали обичайната практика на държавата на сезирания съд (държава членка 1) може да повлияе на разпита на свидетел Y в държава членка 2.

Въпрос 5: В държава членка 1 официалният език е различен от официалния език в държава членка 2. Какви са последиците?

IV. Казус „Представяне на документи”

Съдът в държава членка 1 стига до извода, че трябва да бъдат представени определени документи. Тези документи се намират в г-жа А, която не е страна по делото. Г-жа А е с местоживеене в държава членка 2 и не желае да сътрудничи.

Въпрос 1: Какво може да направи съдът?

Въпрос 2: Г-жа А се позовава на правото си да откаже представяне на документ съгласно процедурните правила на държава членка 1. Това относимо ли е към случая?

Въпрос 3: Щеше ли да е различна ситуацията, ако документът не е на хартиен носител, а е електронен?

V. Методически съвети

I. Обща идея и основни теми

Идеята на този пакет документи за обучение е да запознае магистратите на държавите членки с европейските правила за събиране на доказателства в чужбина. Основните теми са следните:

Събиране на доказателства

1. Приложно поле на Регламент (ЕО) No 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 година относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела (Регламента за събиране на доказателства).
2. Обща структура на Регламента за събиране на доказателства.
3. Връзка между Регламента за събиране на доказателства и националните процесуални закони на държавите членки.
4. Гъвкав подход на Регламента за събиране на доказателства, включващ различни начини за трансгранично събиране на доказателства.
5. Защита на интересите на трети лица.
6. Въпроси, свързани с разноските.
7. Административни детайли: Как трябва да действа съдът в конкретна ситуация? Къде съдът може да намери електронната версия на формулярите, необходими за изготвяне на искане или отговор на искане? Кой език следва да се използва? Къде съдът може да намери институцията, до която трябва да се изпрати искането?

II. Работни групи и структура на семинара

В началото на сесията на участниците следва да бъдат дадени около 10 минути за самостоятелно решаване на началния сценарий. След това учителят трябва да очертае основните характеристики на Регламента за събиране на доказателства и да представи отговорите на началния сценарий (приблизително 30 минути). После казусът „Показания на вещи лица” трябва да бъде обсъден с всички участници в семинара. След обсъждането на двата въпроса от този казус учителят трябва да представи интегрираните интерактивни упражнения (виж страница 9). Решаването на тези упражнения с участието на цялата аудитория има предимството, че е необходимо само едно електронно устройство с достъп до интернет – ако организаторът на семинара е в състояние да предостави на участниците повече устройства, това, разбира се, е добре дошло. Трябва да бъдат планирани около 75 минути за решаване на първия казус, заедно с упражненията и споделяне на опит. След това е препоръчително да се направи кратка почивка. За решаването на останалите казуси (казус „Разпит на свидетели“ и казус „Представяне на документи“), участниците в семинара трябва да бъдат разделени на по-малки работни групи от 6 – 8 човека, които ще имат 60 минути, за да преминат през всички въпроси и упражнения. Решенията и всички останали въпроси трябва да бъдат обсъдени най-накрая с участието на цялата аудитория (за около 45 минути).

III. Допълнителни материали

Полезно би било да се обобщят ключовите елементи на всяко решение в PowerPoint презентация, да се препоръча четенето на Практическото ръководство, достъпно на https://e-justice.europa.eu/content_taking_of_evidence-76-en.do, и да се предоставят на участниците препоръки за допълнителни материали за четене на езика на провеждане на семинара.

Във всеки случай всички участници се нуждаят от достъп до Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 година относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела. Опитът показва, че участниците, които не са запознати с инструмента, са много по-бързи в разбирането на структурата и съдържанието му, ако той им бъде предоставен на хартиен носител.

IV. Нови достижения

През май 2018 г. Комисията представи предложение за реформа на Регламента за събиране на доказателства (Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 г. относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела, COM (2018) 378)². Това предложение не променя общия характер и структура на инструмента, а се фокусира върху реформирането на техническите аспекти, като например комуникацията между молещите и замолените съдилища и използването на техника за видеоконференции за пряко събиране на доказателства в чужбина съгласно Член 17. Първото четене в Европейския парламент се проведе на 19 февруари 2019 г.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0378>.

С. Отговори - събиране на доказателства

I. Начален сценарий

В сферата на трансграничното събиране на доказателства беше приет Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 година относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела (Регламента за събиране на доказателства), с цел повишаване на ефективността на съдебните производства по граждански и търговски дела. Член 1 от този Регламент ограничава обхвата на приложение до трансгранични случаи между държави членки на Европейския съюз с изключение на Дания. Съображение 22 обяснява причините: „Дания в съответствие с членове 1 и 2 от Протокола за позицията на Дания, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност, не участва в приемането на настоящия регламент и следователно не е обвързана от него, нито е субект на неговото прилагане”³. За други инструменти в сферата на съдебното сътрудничество по граждански дела Дания и ЕС са сключили споразумение, за да гарантират тяхното прилагане между Дания и другите държави членки. Регламентът за връчване на документи е един от примерите (виж казусите, свързани с Регламента за връчване на документи). За Регламента за събиране на доказателства обаче не съществува такова споразумение.

Ситуацията по отношение на Ирландия е уредена в Съображение 21: „Обединеното кралство и Ирландия в съответствие с член 3 от Протокола за позицията на Обединеното кралство и Ирландия, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност⁴, съобщиха за своето желание да участват в приемането и прилагането на настоящия регламент”.

За останалите държави членки няма специален режим. Всички те са обвързани с регламентите, приети от европейския законодател съгласно Член 81 от ДФЕС. И така, по-нататък терминът „държава членка“ се използва в смисъла на Член 1, параграф 3 от Регламента за събиране на доказателства, който означава всички държави членки на Европейския съюз с изключение на Дания.

³ Виж Договора от Амстердам, страница 101 (https://europa.eu/european-union/law/treaties_en); поради този протокол относно позицията на Дания, Дания не е обвързана от регламентите, приети в сферата на съдебно сътрудничество по граждански дела. За позицията на Дания след Договора от Лисабон виж протокол №22 към Договора за функционирането на Европейския съюз: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012E%2FPRO%2F22>.

⁴ На основание на този протокол Ирландия има възможност едностранно да декларира включване.

Събиране на доказателства

Дания обаче е страна по Хагската конвенция от 18 март 1970 г. относно събирането на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела.⁵ Ако същото важи за другата засегната държава, съдилищата могат да се позовават на тази Конвенция, за да пристъпят към трансграничното събиране на доказателства.

Забележка за обучаващите: Участниците са поканени да проверят дали държавата членка, в която се провежда семинарът, е страна по Хагската конвенция за събиране на доказателства. Информация за текущия статус на Хагската конвенция за събиране на доказателства може да бъде намерена на:

<https://www.hcch.net/de/instruments/conventions/status-table/print/?cid=82>.

Ако държавата, в която се провежда семинарът, е страна по Конвенцията, по конкретното дело съдът на тази държава може да се позове на Хагската конвенция за събиране на доказателства, за да организира разпита на свидетеля, който е с местоживееене в Дания.

II. Казус „Показания на вещи лица”

Въпрос 1: Член 17, параграф 3 от Регламента за събиране на доказателства урежда въпроса за вещите лица. Поради това възниква въпросът дали съдът на държава членка 1 трябва да процедира в съответствие с тази разпоредба, или има право да предприеме действия въз основа на собствените си национални процедурни правила. С други думи, Регламентът за събиране на доказателства трансграничен инструмент с особен характер ли е, или е допълнителен инструмент, който съдилищата могат да прилагат, когато преценят това за полезно. Съдът на Европейския съюз постановява, че Регламентът за събиране на доказателства няма особен характер:

CJEU дело C-332/11, *Прорейл*, EU:C:2013:87

„Регламентът не ограничава възможностите за събиране на доказателства, намиращи се в други държави членки, а има за цел да разшири тези възможности, като насърчава сътрудничеството между съдилищата в тази сфера. Не би било в съответствие с тези цели тълкуването на Член 1, параграф 1, буква б и Член 17 от Регламент № 1206/2001, според което съдът на държава членка е задължен за всяко експертно разследване, което трябва да се извърши директно в друга държава членка, да представи доказателства в съответствие с метода, установен от тези членове. При определени обстоятелства може да бъде по-просто, по-ефективно и по-бързо съдът да разпореди такова разследване, без да се прибегва до Регламента. [...]

⁵ <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/specialised-sections/evidence>.

Събиране на доказателства

Регламент № 1206/2001 не урежда изчерпателно събирането на трансгранични доказателства, а просто цели да го улесни, позволявайки използването на други инструменти със същата цел [...] От гореизложеното става ясно, че националният съд, желаещ да разпореди експертно разследване, което трябва да бъде извършено в друга държава членка, не е задължително да използва метода за събиране на доказателства, предвиден в Член 1, параграф 1, буква б и Член 17 от Регламент № 1206/2001.”

От това решение следва, че националните съдилища могат да избират между искане съгласно Регламента за събиране на доказателства и процедура съгласно националното законодателство. Във втория случай съдилищата трябва винаги да зачитат интересите на суверенитета на другите държави. Когато става дума за суверенитет, това е въпрос, който не се урежда от Регламента за събиране на доказателства; това е въпрос на международното публично право. Широко прието е, че проверката на строителна площадка с цел изготвяне на експертно становище не е в противоречие с интересите на суверенитета, ако собственикът на строителната площадка сътрудничи. Но в случай на съмнение, националните съдилища следва да изберат отправяне на искане съгласно Регламента за събиране на доказателства, за да се избегне напрежение между различните държави членки.

Забележка за обучаващите: Участниците следва да обсъдят кои въпроси биха могли да причинят противоречия, свързани със суверенитета.

Въпрос 2: Ако собственикът на строителната площадка не е страна по делото и не желае да сътрудничи, трябва да се приложат принудителни мерки. Тъй като официалните правомощия на държава членка 1 са ограничени до нейната собствена територия, съдът на държава членка 1 трябва да формулира искане в съответствие с режима на Регламента за събиране на доказателства, за да получи експертно заключение за строителната площадка. Регламентът за събиране на доказателства предвижда две възможности: 1) Искане за разрешение за събиране на доказателства съгласно Член 17. 2) Искане за събиране на доказателства съгласно Член 10 и следващите. Разликата между тези два варианта е следната: В първия случай молещият съд сам пристъпва към събирането на доказателства в чужбина, т.е. съдът пътува до държава членка 2 или използва технически средства като видеоконференция и събира доказателствата в съответствие със собствения си национален процесуален закон. В другия случай замоленият съд на държава членка 2 трябва да събере доказателствата и да изпрати резултатите до молещия съд в държава членка 1. Важно е да се отбележи, че прякото събиране на доказателства в чужбина е възможно само на доброволна основа.

Събиране на доказателства

Член 17, параграф 2 от Регламента за събиране на доказателства:

„Директното събиране на доказателства може да се осъществи само ако то се изпълнява на доброволна основа, без принудителни мерки.”

Допълнителна информация: Това изречение ще бъде отменено с изменението на Регламента за събиране на доказателства (виж COM(2018) 378).

В това отношение Хагската конвенция за събиране на доказателства отива още по-далеч.⁶ Съгласно тази конвенция орган, който реши да пристъпи към пряко събиране на доказателства в друга договаряща държава, може да прибегва до принудителни мерки на тази държава, ако тази държава е направила декларация съгласно Член 18 от Хагската конвенция. Във всички останали случаи, ако са необходими принудителни мерки, съдилищата на държавата на сезирания съд трябва да поискат от компетентния съд на държава членка 2 да събере доказателствата в съответствие със законодателството на държава членка 2.

Забележка за обучаващите: Информация за текущото състояние на Хагската конвенция за събиране на доказателства (страни и възможност за изразяване на съгласие по Член 18) може да бъде намерена на:

<https://www.hcch.net/de/instruments/conventions/status-table/print/?cid=82>.

Допълнителна информация, която следва да бъде предоставена на участниците, когато те попитат: държава членка 2 не е направила декларация съгласно Член 18 от Хагската конвенция за събиране на доказателства. При това положение единствената възможност да се прибегне до принудителни мерки е искането за събиране на доказателства съгласно Член 10 и следващите от Регламента за събиране на доказателства. Ако съдът в държавата на сезирания съд формулира такова искане, замоленият съд трябва да пристъпи към събиране на доказателства въз основа на собствения си национален закон и да предприеме предвидените в него принудителни мерки, които са необходими, за да изпълни заявката.

Упражнения:

(1) Намерете компетентния съд, до който да бъде изпратено искането, ако строителната площадка се намира в Германия, гр. Тюбинген, пощенски код 72074
=> Консултирайте се с Европейския портал за електронно правосъдие
https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

⁶ Виж Член 18 от Конвенцията.

Събиране на доказателства

Отговор: Районен съд Тюбинген, ул. Доблерщрасе №14, 72074 гр. Тюбинген, Германия

Телефон: +49 7071 200-0; Факс: +49 7071 200-2008

Email: Poststelle@agtuebingen.justiz.bwl.de

(2) Намерете правилния формуляр, който да бъде използван за отправяне на молба, и попълнете информацията за замоления съд в гр. Тюбинген; кой език следва да бъде използван?

=> Прочетете Член 5 от Регламента за събиране на доказателства

=> Консултирайте се с Европейския портал за електронно правосъдие

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Отговор: Формуляр А; точка 4; Германия приема молби само на немски език.

(3) Как трябва да се изпрати формуляра до замоления съд?

=> Прочетете Член 2 и Член 6 от Регламента за събиране на доказателства

=> Прочетете Практическото ръководство, достъпно на

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

=> Проверете информацията, предоставена за Германия в контекста на Член 6 на

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Отговор: Германия приема молби чрез пощенски услуги и по факс. За допълнителна неофициална кореспонденция се приема също и такава по електронна поща и телефон. Относимия абзац в Практическото ръководство може да бъде намерен на страница 10, параграф 19.

Забележка за обучаващите: Може да бъде интересно да добавите обзор на ситуацията в държавата на провеждане на семинара.

(4) Какво следва да предприеме замоления съд?

=> Прочетете Член 7 и Член 8 от Регламента за събиране на доказателства и се консултирайте с

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Трябва да бъде прочетен и относимия абзац от Практическото ръководство.

Отговор: В 7-дневен срок замоленият съд трябва да изпрати приемателна разписка, като използва формуляр Б, и ако се нуждае от допълнителна информация, за да изпълни искането, трябва в 30-дневен срок да поиска допълнителна информация, като използва формуляр В. Ако не се нуждае от допълнителна информация, замоленият съд трябва да изпълни искането в срок от 90 дни (виж Член 10 от Регламента за събиране на доказателства). Относимият абзац от Практическото ръководство е на страница 11, параграфи 23 – 31.

III. Казус „Разпит на свидетели”

Въпрос 1: Съдът има възможност да формулира искане съгласно Регламента за събиране на доказателства или да предприеме действия в съответствие с националния си процесуален закон, зачитайки интересите на суверенитета на държава членка 2. Например, в съответствие с принципите на международното публично право да изпрати запитване дали свидетел с местоживеене в държава членка 2 е готов да се яви пред съда в държава членка 1.

Виж CJEU решение C-170/11, *Липенс*, EU:C:2012:540 конкретно за случай, в който дадена страна следва да бъде разпитана като свидетел:
„[Ясно] е, че при определени обстоятелства, по-специално ако призованата като свидетел страна е готова да се яви доброволно, може да бъде по-просто, по-ефективно и по-бързо компетентният съд да го разпита в съответствие с разпоредбите на своето национално законодателство, вместо да използва средствата за събиране на доказателства, предвидени в Регламент № 1206/2001.”

Нещата са по-неясни по отношение на разпит на свидетели по телефона или чрез видеоконференция. За да се избегне напрежение между държавите членки, би било за предпочитане формулирането на искане съгласно Член 17 от Регламента за събиране на доказателства. Предимство на този начин е и получаването на техническа помощ от органите на замолената държава, тъй като Член 17, параграф 4 урежда задължението за оказване на техническа помощ. Алтернативно, съдът на държава членка 1 може да поиска от компетентния съд в държава членка 2 да разпита свидетеля г-н Y и да изпрати резултатите от неговия разпит. Регламентът за събиране на доказателства предвижда използването на принудителни мерки само при последния сценарий, виж Член 13.

В обобщение: Има три начина за трансграничен разпит на свидетели. Кой начин да бъде избран е въпрос, който трябва да бъде решен въз основа на националното законодателство на държавата членка на сезирания съд и при спазване на интересите на суверенитета на държава членка 2. Важен критерий може да бъде въпросът дали съдът има нужда от лични впечатления за свидетеля с оглед преценката на достоверността; но както беше споменато по-горе: това зависи от националното законодателство на държавата на сезирания съд.

Упражнения:

Намерете правилния формуляр, който да бъде използван за отправяне на искане по Член 17. Къде трябва да бъде изпратен формулярът и на кой език да бъде попълнен, ако свидетелят има местоживеене във Франция, град Оберне, пощенски код 67120?

Събиране на доказателства

=> Консултирайте се с Европейския портал за електронно правосъдие

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Отговор: Формуляр И е правилния формуляр. Искането трябва да бъде изпратено до централен орган:

Министерство на правосъдието

Дирекция „Граждански дела и печати“

Отдел по европейско право, международно частно право и гражданско сътрудничество (BDIP)

Площад Вандом №13

75042, ПАРИЖ Седекс 01

Тел.: 00 33 (0)1 44 77 61 05; Факс: 00 33 (0)1 44 77 61 22

E-mail: Entraide-civile-internationale@justice.gouv.fr

Франция приема искания на френски език.

Забележка за обучаващите: Участниците могат да обсъдят също и съдържанието на относимото си национално законодателство.

Въпрос 2: В Член 18, параграф 1 от Регламента за събиране на доказателства се посочва много ясно, че замоленият съд няма право да иска авансово плащане или възстановяване на разноски. Съществуват обаче някои изключения, изброени изчерпателно в Член 18, параграфи 2 и 3.

Упражнение:

Като се върнем на първия казус, в Член 18 има ли някаква допълнителна информация, която да бъде обсъдена по отношение на първия казус „Показания на вещи лица“?

=> Прочетете Член 18, параграф 3 от Регламента за събиране на доказателства.

Консултирайте се с Практическото ръководство на

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Отговор: Ако искането се отнася до експертно становище, замоленият съд има право да поиска авансово плащане на разноските, преди да изпълни искането. За да поиска такъв аванс, замоленият съд използва формуляр В (виж Член 8, параграф 1 от Регламента за събиране на доказателства). Когато плащането е извършено, замоленият съд трябва да потвърди получаването на аванса чрез формуляр Г (виж Член 8, параграф 2 от Регламента за събиране на доказателства).

Относимият абзац от Практическото ръководство е страница 12, точка 28.

Въпрос 3: Член 10, параграф 2 от Регламента за събиране на доказателства гласи, че замоленият съд ще изпълни искането в съответствие със собствения си национален

Събиране на доказателства

процесуален закон, т.е. правото на държава членка 2. Съгласно този закон правото на отказ от даване на свидетелски показания, на което се позовава г-н У, не съществува. Член 14, параграф 1, буква б) от Регламента за събиране на доказателства обаче препраща също към правото на молещия съд, т.е. на държава членка 1, за да се определи наличието на право на отказ от даване на свидетелски показания. Поради това, ако г-н У се позове на правото си да откаже даването на свидетелски показания съгласно законодателството на държава членка 1, замоленият съд трябва да се свърже с молещия съд и да провери дали посоченото право съществува съгласно законодателството на държава членка 1. Ако отговорът е положителен, замоленият съд трябва да уважи това право.

Упражнение: Проверете кой формуляр трябва да попълни молещият съд за своето искане по Член 10 от Регламента за събиране на доказателства и опитайте да установите каква информация трябва да предостави молещият съд при формулиране на искането относно своя национален процесуален закон.

=> Консултирайте се с Европейския портал за електронно правосъдие

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Отговор: Правилният документ е формуляр А. Съгласно точка 12.2.7. молещият съд трябва да посочи наличието на право на отказ от даване на свидетелски показания съгласно своето процесуално право. Тъй като обаче е трудно да се предвидят всички възможни права, на които свидетелят може да се позове, замоленият съд не трябва да разчита на изчерпателния характер на тази информация, а трябва да провери дали съществува правото да откаже даването на показания, на което се позовава свидетелят, но не е изброено в точка 12.2.7. За да извърши тази проверка замоленият съд може да се свърже с молещия съд посредством най-ефикасните неофициални средства, приети от молещия съд.

Въпрос 4: Член 10, параграф 2 от Регламента за събиране на доказателства гласи, че замоленият съд изпълнява искането в съответствие със собствения си процесуален закон, т.е. съгласно правото на държава членка 2. Член 10, параграф 3 от Регламента за събиране на доказателства обаче дава възможност на молещия съд да поиска изпълнение на искането в съответствие с конкретни процедурни правила на държава членка 1. Замоленият съд трябва да се съобрази с такова искане, освен ако това създава големи практически затруднения или води до сериозна несъвместимост с правната система на държава членка 2.

Упражнения:

(1) Как молещият съд може да формулира такова искане за спазване на специална процедура, предвидена в законите на молещата държава? Има ли възможност молещият съд да участва активно чрез видеоконференция? Как молещият съд може

Събиране на доказателства

да формулира такова искане? Как молещият съд може да гарантира на страните правото да слушат разпита на свидетелите и да задават въпроси?

=> Прочетете Член 10, 11 и 12 от Регламента за събиране на доказателства.

=> Консултирайте се с Европейския портал за електронно правосъдие и с Практическото ръководство на

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Отговор: Молещият съд трябва да опише специалната процедура в точка 13 от формуляр А. Съгласно точка 9 от този формуляр съдът трябва да посочи дали страните ще присъстват и дали се изисква тяхното участие. И накрая, в точка 10 от формуляр А молещият съд може да поиска участието на свои собствени представители. Ако разпитът ще се организира чрез видеоконференция, молещият съд трябва да посочи това в точка 13.1 от формуляра.

Съответният абзац в Практическото ръководство е на страница 13, параграфи 32 и 33 и на страница 14, параграфи 35 - 41.

Допълнителна информация за използването на видеоконференции при трансгранични случаи можете да намерите на:

https://e-justice.europa.eu/content_general_information-69-en.do.

(2) Дължи ли се аванс за разноси и молещият съд трябва ли да осигури възстановяване на разходи?

=> Прочетете член 18 от Регламента за събиране на доказателства.

Отговор: Член 18, параграф 2 от Регламента за събиране на доказателства гласи, че молещият съд трябва да осигури възстановяването на разноси, които произтичат от спазване на специалната процедура и от използването на видеоконференции, ако замоленият съд поиска такова възстановяване. Молещият съд обаче не е длъжен да плаща аванс.

Съответният абзац в Практическото ръководство е на страница 12, параграф 28.

Въпрос 5: Трябва да се разграничат два въпроса. Първо, езикът на искането. Член 5 от Регламента за събиране на доказателства гласи, че искането трябва да бъде формулирано на официалния език на замоления съд или на друг език, който замолената държава приема.

Упражнение: Намерете на кой език може да бъде формулирано искането, ако свидетелят има местоживееене в Швеция.

=> Консултирайте се с Европейския портал за електронно правосъдие

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Отговор: Швеция приема искания на шведски и английски език.

Събиране на доказателства

Забележка за обучаващите: Може да бъде интересно това упражнение да се реши в няколко малки групи за различни държави, например за Финландия (финландски, шведски и английски език), Германия (немски език), Полша (полски език), Португалия (португалски и испански език), Испания (испански и португалски език), Швеция (шведски и английски език).

Второ, трябва да бъде определен езикът, на който ще бъде проведен разпита на свидетеля. По отношение на този въпрос Регламентът за събиране на доказателства не съдържа конкретно правило. Член 10, параграф 2 от Регламента за събиране на доказателства регламентира общия принцип, че замоленият съд изпълнява искането в съответствие със собствения си процесуален закон. Следователно процедурните правила на държава членка 2 определят езика, на който следва да бъде проведен разпитът на свидетеля.

IV. Казус „Представяне на документи”

Въпрос 1: Ако г-жа А не желае да сътрудничи, съдът на държава членка 1 трябва да поиска от компетентния съд на държава членка 2 да изготви искане за представяне на документи. Член 13 от Регламента за събиране на доказателства изяснява, че замоленият съд трябва да постанови принудителни мерки по същия начин, предвиден за националните искания за представяне на документи. Когато замоленият съд уведомява молещия съд за резултата от представяне на документа, той трябва да приложи копие от документа.

Упражнения:

(1) Кой формуляр трябва да се използва за формулиране на искане за представяне на документ? Как следва да бъде описан документът? Възможно ли е да бъде поискано представянето на всички документи, които са свързани със спора?

=> Консултирайте се с Европейския портал за електронно правосъдие

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Отговор: Следва да бъде използван формуляр А. В точка 12.3.1. документът трябва да бъде описан по такъв начин, че адресатът на искането за представяне на документа да може лесно да идентифицира документа, без да е запознат със спора. Това означава, че трябва да се използват обективни критерии, напр. „Писмото на г-жа Кой от 3 август 2018 г.“ Описанието на съответните документи чрез позоваване на връзката им със спора не е достатъчно.

(2) Какво трябва да направи замоленият съд, ако описанието не е достатъчно ясно?

=> Прочетете Член 8 от Регламента за събиране на доказателства

Събиране на доказателства

=> Консултирайте се с Европейския портал за електронно правосъдие

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Отговор: Замоленият съд трябва да поиска допълнителна информация, като използва формуляр В.

Въпрос 2: Член 10, параграф 2 гласи, че замоленият съд изпълнява искането в съответствие със собственото си национално законодателство. Член 14 отчита също и процесуалния закон на молещия съд. Тази разпоредба обаче се отнася единствено до правото на отказ от даване на свидетелски показания. Тя не касае исканията за представяне на документи. Въпреки това би могло тази разпоредба да се приложи по аналогия. Ситуацията на трето лице, което е задължено да представи документ, и ситуацията на трето лице свидетел са много сходни. Няма смисъл трето лице да бъде задължено да представи документ, който не може да бъде използван като доказателствено средство при съдебно производство в държавата на молещия съд, поради това, че е налице привилегия.

Упражнение: Как замоленият съд може да получи информация относно процесуалното законодателство на държава членка 1 и наличието на право на отказ от представяне на документи?

=> Консултирайте се с Европейския портал за електронно правосъдие

https://beta.e-justice.europa.eu/374/EN/taking_evidence

Отговор: Молещият съд трябва да посочи информацията в точка 12.2.7 от формуляр А. Тъй като обаче е трудно да се предвидят всички права за отказ от представяне на документи, замоленият съд не трябва да разчита на изчерпателния характер на тази информация. Ако третото лице се позове на право, което не е изброено в 12.2.7 от формуляр А, замоленият съд трябва да провери дали такова право съществува съгласно правото на държава членка 1. За целите на тази проверка замоленият съд може да се свърже с молещия съд посредством най-ефективните, неофициални средства, приети от молещия съд.

Въпрос 3: Съгласно Регламента за събиране на доказателства няма разлика между документи на хартиен носител и електронни документи. Как съдът трябва да процедира с електронните документи се определя от националното законодателство на различните държави членки. Ако съгласно вътрешното законодателство съдът може да постанови искане за представяне на електронни документи, съдът може също така да формулира трансгранично искане за представяне на такъв документ съгласно Регламента за събиране на доказателства. Ако замоленият съд изпрати електронно копие до молещия съд, съдът трябва да използва система, която гарантира достатъчна степен на сигурност и защита на данните.

D. Приложение

Събиране на доказателства – Серия от казуси⁷

I. Начален сценарий

Съд на държавата, където се провежда семинарът, решава да разпита три лица като свидетели: А, Б и В. А живее в Ирландия, Б в Дания, а В в Полша.

Въпрос: Съществува ли транснационален инструмент, който може да е полезен?

II. Казус „Показания на вещи лица”

Съд в държава членка 1 назначава вещо лице. За да изготви заключението си, вещото лице трябва да проучи строителна площадка в държава членка 2.

Въпрос 1: Съдът длъжен ли е да приложи Регламента за събиране на доказателства?

Въпрос 2: Как следва да процедира съдът, ако собственикът на строителната площадка отказва да съдейства?

Упражнения:

(1) Намерете компетентния съд, до който да бъде изпратено искането, ако строителната площадка се намира в Германия, гр. Тюбинген, пощенски код 72074

(2) Намерете правилния формуляр, който да бъде използван за отправяне на молба, и попълнете информацията за замоления съд в гр. Тюбинген; кой език следва да бъде използван?

(3) Как трябва да се изпрати формуляра до замоления съд?

(4) Какво следва да предприеме замоленият съд?

⁷ Разработено от проф. д-р Стефан Хубер в рамките на проект „По-добро прилагане на европейските трансгранични процедури: правно и езиково обучение за магистрати в Европа“, Номер на Договора за безвъзмездна помощ: 806998.

Събиране на доказателства

III. Казус „Разпит на свидетели”

Съд в държава членка 1 решава да разпита г-н Y като свидетел. Г-н Y е с местоживеене в държава членка 2.

Въпрос 1: Как може да процедира съдът? Обсъдете критериите за вземане на решение относно това какъв начин да се избере.

Упражнения: Намерете правилния формуляр, който да бъде използван за отправяне на молба по Член 17. Къде трябва да бъде изпратен формулярът и на кой език да бъде попълнен, ако свидетелят има местоживеене във Франция, град Оберне, пощенски код 67120?

Въпрос 2: Тъй като г-н Y не желае да сътрудничи, съдът на държава членка 1 решава да поиска от съдилищата на държава членка 2 да разпитат г-н Y като свидетел в съответствие с правилата на Регламента за събиране на доказателства. Замоленият съд иска заплащане на разноските на свидетеля, които се дължат съгласно процедурните правила на държавата членка 2. Молещият съд длъжен ли е да извърши такова плащане под формата на аванс или на възстановяване на по-късен етап от производството?

Упражнение: Като се върнем на първия казус, в Член 18 има ли някаква допълнителна информация, която да бъде обсъдена по отношение на първия казус „Показания на вещи лица”?

Въпрос 3: Пред замоления съд в държава членка 2 г-н Y се позовава на своето право да откаже да даде свидетелски показания съгласно процесуалното законодателство на държава членка 1. В държава членка 2 такова право не съществува. Как трябва да постъпи замоления съд в държава членка 2?

Упражнение: Проверете кой формуляр трябва да попълни молещият съд за своето искане по Член 10 от Регламента за събиране на доказателства и опитайте да установите каква информация трябва да предостави молещият съд при формулиране на искането относно своя национален процесуален закон.

Въпрос 4: В крайна сметка се оказва, че дори съгласно процесуалното законодателство на държава членка 1, г-н Y няма право на отказ от даване на показания. Тъй като начинът на провеждане на разпит на свидетели в държава членка 2 е много различен от този, практикуван в съдилищата на държава членка 1,

Събиране на доказателства

възниква въпросът дали обичайната практика на държавата на сезирания съд (държава членка 1) може да повлияе на разпита на свидетел Y в държава членка 2.

Упражнения:

(1) Как молещият съд може да формулира такова искане за спазване на специална процедура, предвидена в законите на молещата държава? Има ли възможност молещият съд да участва активно чрез видеоконференция? Как молещият съд може да формулира такова искане? Как молещият съд може да гарантира на страните правото да слушат разпита на свидетелите и да задават въпроси?

(2) Дължи ли се аванс за разноски и молещият съд трябва ли да осигури възстановяване на разходи?

Въпрос 5: В държава членка 1 официалният език е различен от официалния език в държава членка 2. Какви са последиците?

Упражнение: Намерете на кой език може да бъде формулирано искането, ако свидетелят има местоживеене в Швеция.

IV. Казус „Представяне на документи”

Съдът в държава членка 1 стига до извода, че трябва да бъдат представени определени документи. Тези документи се намират в г-жа А, която не е страна по делото. Г-жа А е с местоживеене в държава членка 2 и не желае да сътрудничи.

Въпрос 1: Какво може да направи съдът?

Упражнения:

(1) Кой формуляр трябва да се използва за формулиране на искане за представяне на документ? Как следва да бъде описан документът? Възможно ли е да бъде поискано представянето на всички документи, които са свързани със спора?

(2) Какво трябва да направи замоленият съд, ако описанието не е достатъчно ясно?

Въпрос 2: Г-жа А се позовава на правото си да откаже представяне на документ съгласно процедурните правила на държава членка 1. Това относимо ли е към случая?

Събиране на доказателства

Упражнение: Как замоленият съд може да получи информация относно процесуалното законодателство на държава членка 1 и наличието на право на отказ от представяне на документи?

Въпрос 3: Щеше ли да е различна ситуацията, ако документът не е на хартиен носител, а е електронен?